

**WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW W ŁÓDZI**
90-425 Łódź, ul. Piotrkowska 99
tel. 042 638-07-21, fax 042 638-07-36
Regon 004343702, NIP 725-14-04-997

ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTEKÓW

WUOZ-640/2/2010

Nr rejestru zabytków A / 87

Łódź, dnia 14 stycznia 2010 r.
KANCELARIA

Wpł.
dnia

2010 -01- 11

L. dz.
Ilość załączników

528/2010

DECYZJA

w sprawie wpisania do rejestru zabytków nieruchomości

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 1 litera „c”, art. 7 pkt. 1, art. 9 ust. 1 oraz art. 89 ust. 2 ustawy *O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) oraz na podstawie art. 104 *Kodeksu postępowania administracyjnego* z dnia 14 czerwca 1960 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 78, poz. 1071, ze zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego na wniosek Parafii Rzymsko-Katolickiej św. Katarzyny w Zgierzu

o r z e k a m

wpisać do rejestru zabytków województwa łódzkiego
pod numerem rejestru A / 87

kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Katarzyny usytuowany przy pl. Jana Pawła II nr 1 w Zgierzu, gm. loco, pow. zgierski

Kościół jest murowany z cegły, na zaprawie cementowo-wapiennej, posadowiony na kamienno-ceglanym cokole, zewnętrznie nietynkowany. Jest to budowla trójnawowa z transeptem, bazylikowa, wzniesiona na planie krzyża łacińskiego, z pięciobocznie zamkniętym prezbiterium flankowanym prostokątnymi aneksami oraz dwukondygnacyjną wieżą na planie kwadratu usytuowaną w osi elewacji frontowej. Architektura obiektu i wnętrza utrzymane są w stylistyce neogotyku. W nawach występują sklepienia krzyżowo-żebrowe, w transepcie – sklepienie gwiaździste. Nawa główna i transept przykryte są wysokimi dachami dwuspadowymi, nawy boczne oraz aneksy – dachami pulpitowymi, dachy przykryte są blachą ocynkowaną. Na osi fasady usytuowana jest dwukondygnacyjna wieża zwieńczona hełmem iglicowym, na przecięciu nawy głównej i transeptu umieszczono sygnaturkę. Elewacje obwiedziono uskokowymi przyporami, które dzielą je na prostokątne wnęki u góry zamknięte ząbkowanym fryzem. Okna zamknięte są ostrołukowo, poza prezbiterium i aneksami dzielone są kamiennym laskowaniem z maswerkami, w elewacjach bocznych transeptu występują rozety. Analogicznie zamknięte otwory drzwiowe umieszczono w schodkowych portalach zwieńczonych wimpergami. We wnętrzu filary międzynawowe połączone są ostrołuknie zamkniętymi arkadami. Posadzki terakotowe tworzą motywy geometryczne, chór oddzielony jest murowaną balustradą dekorowaną zamkniętymi łukiem ostrym blendami. Kościół usytuowany jest na wysokim owalnym tarasie o stokach wzmocnionych betonową powłoką. Taras obwiedziony jest murowanym ogrodzeniem, od strony wschodniej prowadzą do niego zewnętrzne, murowane schody z balustradą, poprzedzone żelazną bramą usytuowaną w linii ogrodzenia.

Zakres wpisu

Kościół wraz z murowanym ogrodzeniem i schodami tarasowymi, w granicach działki nr 285, obręb 102003 1.0122, zgodnie z oznaczeniem na załączniku graficznym do decyzji (kolor czerwony).

Przedmiotowa nieruchomość uregulowana jest w księdze wieczystej nr KW 24087.

Uzasadnienie

Kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Katarzyny wzniesiony został w latach 1910-14, 1920-24, według projektu architekta powiatu łódzkiego Stefana Lemene (konsekracja nastąpiła w 1930 r.). Kościół jest ceglastą z kościółką, zbudowaną w miejscu, w którym zlokalizowana była najstarsza zgrzebna świątynia – kościół p.w. św. Mikołaja, wzniesiony po raz pierwszy w źródłach

historycznych z 1255 r. (data jego powstania przesuwana jest wstecz przy najmniej do 1231 r.). Zmiana wezwania kościoła nastąpiła prawdopodobnie wraz z budową drugiej świątyni pod koniec XIV w. Historyczna lokalizacja świątyni jest istotnym elementem jeszcze przedlokacyjnego rozplanowania osady (Zgierz otrzymał prawa miejskie w 2 połowy XIII w.) oraz tzw. Starego Miasta. Kościół usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu, dodatkowo zaakcentowanym tarasem, podobnie jak przed wiekami również dziś stanowi okoliczną dominantę wśród zabudowy o charakterze małomiasteczkowym i jednocześnie najbardziej charakterystyczny punkt miasta. Eksponowane usytuowanie na wzniesieniu przesądza o urbanistycznych wartościach kościoła, który stanowi istotną dominantę w sylwecie miasta oraz zamknięcie kompozycyjnej osi głównych, historycznych arterii miasta, obecnych ulic Długiej, Łódzkiej i Aleksandrowskiej. Świątynia wzniesiona została w stylu neogotyku „wiślano-bałtyckiego”, jest stosunkowo późną jednakże reprezentatywną realizacją nurtu, który propagowano w rzymsko-katolickiej architekturze sakralnej od lat 80. XIX w. Kościół posiada znaczne walory architektoniczne i artystyczne. Jest to budowla bazylikowa, trójnawowa, typu jednowieżowego, o doskonale dobranych proporcjach podkreślających wertykalność bryły. Kościół jest jednorodny stylistycznie, bryle odpowiada materiał wykonania, forma i detal elewacji, a także neogotycki wystrój i wyposażenie wnętrz. Jednorodność obiektu zachowano pomimo wieloletniej budowy, na którą złożyła się przerwa związana z I wojną światową. Poza wyposażeniem pochodzącym z lat 20. XX w. (m.in. ołtarz główny, ambona, organy oraz późniejsze ale utrzymane w stylistyce ołtarze boczne czy stalle), w kościele zachowana jest oryginalna stolarka drzwiowa, ceramiczne posadzki o wzorze geometrycznym, w znacznej części pierwotne okna witrażowe. Jednolitość stylowa i znaczny stopień zachowania substancji zabytkowej wypełnia kryterium autentyczności. Kościół p.w. św. Katarzyny jest jedynym znanym projektem o charakterze sakralnym autorstwa Stefana Lemne (poza niezrealizowanym kościołem na Widzewie w Łodzi), pełniącego w latach 1901-1911 funkcję budowniczego powiatu łódzkiego. Świadczy o wszechstronności architekta, znanego głównie z projektów budynków mieszkalnych (m.in. Hotel „Savoy” w Łodzi). Najbliższe otoczenie świątyni stanowi teren dawnego cmentarza przykościelnego, którego granice odzwierciedla murewane ogrodzenie wieńczące taras.

Z uwagi na znaczne wartości historyczne oraz artystyczne kościoła parafialnego p.w. św. Katarzyny oraz lokalizację stanowiącą o walorach urbanistycznych obiektu należało orzec jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom - na podstawie art. 127 § 1 i art. 129 § 1 i 2 Kpa - odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w terminie 14 dni od jej doręczenia, za moim pośrednictwem.

podpis i pieczęć WKZ

Z up. WOJEWODY ŁÓDZKIEGO
ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
WOJCIECH SZYGENDOWSKI

Załączniki:

1. Kopia mapy ewidencyjnej z oznaczeniem obiektu wpisanego do rejestru zabytków (kolor czerwony).
2. Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków nieruchomości.

Otrzymują:

1. Parafia Rzymsko-Katolicka św. Katarzyny
Pl. Jana Pawła II nr 11/13
95-100 Zgierz
2. a/a